

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๓๗๑
วันอังคาร ที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๕. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๖. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๗. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๘. นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๙. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๐. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๑. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๒. นายภุมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๓. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๔. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๕. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๖. นายอัชพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๗. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๘. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายนครินทร์ สิงห์เสณี	(ลาการประชุม)
๒. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขาธิการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นายเจษฎ์ โทณะวณิก

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

นางสุภัทรา เชื้ออรอด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายพัชโรดม ลิ้มปิษฐีเยียร

ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายเทคโนโลยี

๒. นายอภิวัฒน์ คงชาติตรี

ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์การร่างกฎหมาย

๓. นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๐๑ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๐ ถึงครั้งที่ ๓๗๐ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระเรื่องพิจารณา ประธานกรรมการหารือต่อที่ประชุมว่า สถาบันพระปกเกล้า มีหนังสือเชิญประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแสดงปาฐกถาพิเศษบนเวทีการประชุมวิชาการหัวข้อเรื่อง “ประชาธิปไตยไทย ความท้าทายใหม่ อุดมคติ สิ่งที่เป็นจริงและสิ่งที่อยากเห็น” ในวันเสาร์ ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ซึ่งในการประชุมวิชาการครั้งนี้มีการจัดอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ โดยมีผู้แทนของพรรคการเมือง ผู้แทนองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน และอาจารย์มหาวิทยาลัย เข้าร่วมการอภิปรายด้วย ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรเข้าร่วมเวทีการประชุมวิชาการดังกล่าวหรือไม่

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การจัดประชุมวิชาการของสถาบันพระปกเกล้าครั้งนี้มีผู้แทนของพรรคการเมือง ผู้แทนสื่อมวลชนเข้าร่วมอภิปรายแสดงความเห็นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ อาจมีการนำเนื้อหาของการปาฐกถาพิเศษของประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไปเป็นประเด็นในการอภิปรายได้

- ควรมีผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเข้าร่วมเวทีการอภิปรายเพื่อชี้แจงและให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ประชาชนที่เข้าร่วมเวทีการประชุมวิชาการของสถาบันพระปกเกล้า

- ควรประสานงานกับสถาบันพระปกเกล้าเพื่อขอแก้ไขกำหนดการของการประชุมวิชาการโดยให้ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแสดงปาฐกถาพิเศษหลังการอภิปรายเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ เสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งจะทำให้ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญสามารถชี้แจงประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ส่วนตัวมีความเห็นว่าไม่ควรแสดงปาฐกถาพิเศษบนเวทีการประชุมเชิงวิชาการของสถาบันพระปกเกล้าในครั้งนี้อย่างไรก็ตาม จะพิจารณาเรื่องนี้อีกครั้งว่าควรตอบรับการปาฐกถาพิเศษบนเวทีการประชุมวิชาการของสถาบันพระปกเกล้าหรือไม่

จากนั้น ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว โดยเริ่มพิจารณาตั้งแต่ร่างมาตรา ๕๘/๒ เป็นต้นไป สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

มาตรา ๕๘/๒

“มาตรา ๕๘/๒ เมื่อศาลกำหนดประเด็นพิจารณาและไต่สวนแล้ว ศาลจะมอบหมายให้ตุลาการคนหนึ่งทำหน้าที่รวบรวมและสรุปข้อเท็จจริงเพื่อเสนอต่อศาลก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๕๘/๒ เป็นบทบัญญัติที่ปรับตามความเห็นของที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งทำหน้าที่รวบรวมและสรุปข้อเท็จจริงเพื่อเสนอต่อองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในทางปฏิบัติศาลรัฐธรรมนูญมีการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๕๘/๒ หรือไม่

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ชี้แจงว่า ในทางปฏิบัติศาลรัฐธรรมนูญไม่มีการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๕๘/๒ แต่มีตุลาการประจำคดีที่จะทำหน้าที่รวบรวมและสรุปข้อเท็จจริงต่างๆ

ประธานกรรมการเสนอตัดความในร่างมาตรา ๕๘/๒ ออกทั้งมาตรา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๕๘/๒ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๕๙

“มาตรา ๕๙ หากศาลเห็นว่าคดีใดเป็นปัญหาข้อกฎหมาย หรือมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลอาจประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยโดยไม่ทำการไต่สวนหรือยุติการไต่สวนก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่าที่ผ่านมามีบางคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยพยานหลักฐานต่างๆ แล้วมีคำวินิจฉัยได้ทันที

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ควรนำความเห็นของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมาเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญด้วย

นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการได้นำความเห็นของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมาปรับปรุงเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้และได้นำเสนอความเห็นของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญต่อที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาแล้ว

ประธานกรรมการเสนอให้นำหลักการในร่างมาตรา ๗๑ มาบัญญัติเป็นวรรคสองของร่างมาตรา ๕๙ ดังนี้ “เมื่อศาลเห็นว่าพยานหลักฐานใดเกิดขึ้นหรือได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่มีความจำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัย หรือจะทำให้คดีล่าช้าโดยไม่สมควร ศาลอาจสั่งงดการสืบหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้นก็ได้”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๕๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๙ หากศาลเห็นว่าคดีใดเป็นปัญหาข้อกฎหมาย หรือมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลอาจประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยโดยไม่ทำการไต่สวนหรือยุติการไต่สวนก็ได้

เมื่อศาลเห็นว่าพยานหลักฐานใดเกิดขึ้นหรือได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่มีความจำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัย หรือจะทำให้คดีล่าช้าโดยไม่สมควร ศาลอาจสั่งงดการสืบหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้นก็ได้”

มาตรา ๖๐

“มาตรา ๖๐ การนั่งพิจารณาของศาลให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลมีอำนาจกำหนดบุคคลที่จะอยู่ในห้องพิจารณาได้

เมื่อศาลประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศแก่คู่กรณีไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัด ส่วนกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งต่อไป ให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด และให้ปิดประกาศกำหนดนัดดังกล่าวไว้ ณ ที่ทำการศาลด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัครเดช คนชื่อ เลขานุการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการมีความเห็นว่าการกำหนดให้การนั่งพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยเปิดเผยนั้น ควรเพิ่มเหตุยกเว้นในเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและความมั่นคงของประเทศด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคหนึ่ง ได้กำหนดให้การนั่งพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่เมื่อศาลรัฐธรรมนูญเห็นเป็นการสมควรเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะไว้แล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๑

“มาตรา ๖๑ คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคล และหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานได้ และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งในเวลาทำการได้ตามที่ศาลกำหนด

การอ้างพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานหลักฐาน และวิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว

ก่อนศาลมีคำวินิจฉัย คู่กรณีอาจยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความในวรรคสอง หมายความว่าอย่างไร และคู่กรณีจะนำพยานหลักฐานต่างๆ มาเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาอย่างไร

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรา ๖๑ เป็นบทบัญญัติที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้เสนอ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า คู่กรณีอาจมีคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญออกหมายเรียกพยานหลักฐานได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ความในร่างมาตรานี้สอดคล้องกับกระบวนการยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานต่อศาลรัฐธรรมนูญ และที่ผ่านมา มีบางคดีที่มีการยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมด้วยเช่นกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคสอง ยังมีเนื้อหาที่ไม่ชัดเจนว่าการนำพยานหลักฐานมาเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาจะดำเนินการด้วยวิธีการใด เช่น การร้องขอให้ศาลออกหมายเรียกพยานหลักฐาน หรือคู่กรณีต้องเป็นผู้นำพยานหลักฐานมาแสดงต่อศาลรัฐธรรมนูญด้วยตนเอง เป็นต้น

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ความในวรรคสาม อาจทำให้มีการยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อประวิงการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญก็เป็นได้ จึงควรแก้ไขความในวรรคสามเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้พิจารณาว่าควรให้มีการยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคสามมีความสอดคล้องกับการพิจารณาคดีในระบบไต่สวน หากศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าการยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมของคู่กรณี เป็นการดำเนินการเพื่อ

ประวิงคดี ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะไม่รับบัญชีระบัพยานหลักฐานเพิ่มเติมของคู่กรณีหรือยุติการไต่สวนตามร่างมาตรา ๕๙ เพื่อมีคำวินิจฉัยได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่าที่ผ่านมาหากมีการยื่นบัญชีระบัพยานหลักฐานเพิ่มเติมแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจะรับบัญชีระบัพยานหลักฐานเพิ่มเติมไว้พิจารณาและนำไปรวมไว้ในสำนวนการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคสอง และวรรคสาม เป็นดังนี้

“การอ้างพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบัพยานหลักฐาน และวิธีการที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว

ภายใต้บังคับมาตรา ๕๙ ก่อนศาลมีคำวินิจฉัย คู่กรณีอาจยื่นบัญชีระบัพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้”

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ควรตัดความในวรรคสองออกเนื่องจากหากกำหนดให้มีการยื่นบัญชีระบัพยานหลักฐานได้แล้ว อาจทำให้คู่กรณีใช้เทคนิคในเรื่องพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า การกำหนดให้มีการยื่นบัญชีระบัพยานหลักฐาน เพื่อให้คู่กรณีได้ตรวจสอบพยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่งว่าถูกต้องหรือไม่ ส่วนความในวรรคสามที่แก้ไข ควรกำหนดให้คู่กรณีต้องยื่นบัญชีระบัพยานหลักฐานเพิ่มเติมภายในระยะเวลาที่กำหนดด้วย เพื่อป้องกันไม่ให้มีการยื่นบัญชีระบัพยานหลักฐานเพื่อประวิงคดี

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า การกำหนดให้มีการยื่นบัญชีระบัพยานหลักฐาน ทำให้คู่กรณีเกิดความเสมอภาคในการต่อสู้คดี และเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ศาลรัฐธรรมนูญในการตรวจสอบพยานหลักฐานต่างๆ จึงควรกำหนดให้ชัดเจนว่าให้มีการยื่นบัญชีระบัพยานหลักฐานภายในกำหนดเวลาเท่าใด แต่หากมีการยื่นบัญชีระบัพยานหลักฐานเกินระยะเวลาที่กำหนดไว้แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจพิจารณาว่าจะรับบัญชีระบัพยานหลักฐานที่ยื่นเกินกำหนดระยะเวลาหรือไม่

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ควรแก้ไขความในวรรคสามโดยมีสาระสำคัญว่า คู่กรณีสามารถยื่นบัญชีระบัพยานหลักฐานเพิ่มเติมก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยได้ เว้นแต่ศาลรัฐธรรมนูญจะเห็นว่าการยื่นบัญชีระบัพยานหลักฐานเพิ่มเติมเป็นการประวิงคดี

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคสาม เป็นดังนี้

“ภายใต้บังคับมาตรา ๕๙ ก่อนศาลมีคำวินิจฉัย คู่กรณีอาจยื่นบัญชีระบัพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แต่ต้องยื่นเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เว้นแต่ศาลจะเห็นว่าการยื่นบัญชีระบัพยานหลักฐานเพิ่มเติมดังกล่าวเป็นการประวิงคดี หรือเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับคดีศาลจะสั่งไม่รับไว้พิจารณาก็ได้”

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ตั้งข้อสังเกตว่า ความในวรรคสามที่แก้ไข อาจทำให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องรับบัญชีระบัพยานหลักฐานไว้พิจารณาก่อนที่จะวินิจฉัยว่าเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับคดี และการกำหนดให้การยื่นบัญชีระบัพยานหลักฐานเพิ่มเติมต้องยื่นก่อนวันที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน อาจเป็นระยะเวลาที่น้อยเกินไป

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๑ คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคล และหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานได้ และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งในเวลาทำการได้ ตามที่ศาลสั่งที่พยาน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ศาลจะกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อน ตามวิธีการและระยะเวลาที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญก็ได้

การอ้างพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานหลักฐาน และวิธีการที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว

ภายใต้บังคับมาตรา ๕๙ ก่อนศาลมีคำวินิจฉัย คู่กรณีอาจยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แต่ต้องยื่นเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๑ คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคล และหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานได้ และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งในเวลาทำการได้ ตามที่ศาลสั่งที่พยาน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ศาลจะกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อน ตามวิธีการและระยะเวลาที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญก็ได้

การอ้างพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานหลักฐาน และวิธีการที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว

ภายใต้บังคับมาตรา ๕๙ ก่อนศาลมีคำวินิจฉัย คู่กรณีอาจยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แต่ต้องยื่นเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน”

มาตรา ๖๒

“มาตรา ๖๒ เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ศาลอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ แต่ต้องแจ้งคู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๖๒ สอดคล้องกับกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญในปัจจุบันที่กำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนการพิจารณาคดี

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า การตรวจพยานหลักฐานตามร่างมาตรา ๖๒ เพื่อให้คู่กรณีนำพยานหลักฐานทั้งหมดมาแสดงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะทำให้ศาลรัฐธรรมนูญสามารถรับฟังพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงต่างๆ ได้อย่างครบถ้วน

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะนำสำเนาพยานหลักฐานต่างๆ ให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายตรวจสอบว่าสามารถยอมรับพยานหลักฐานของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้หรือไม่

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ตั้งข้อสังเกตว่า ความในร่างมาตรา ๖๒ อาจมีเนื้อหาซ้ำซ้อนกับความในร่างมาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๓ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตัดออก

มาตรา ๖๔ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตัดออก

มาตรา ๖๕

“มาตรา ๖๕ ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะ เป็นพยานที่คู่ความฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ในห้องคดีคณะผู้พิพากษาสอบถามพยานบุคคลเอง โดยการแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะไต่สวน แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม แล้วจึงอนุญาตให้คู่ความถามพยานเพิ่มเติม

การถามพยานของศาลตามวรรคหนึ่ง จะใช้คำถามนำก็ได้

หลังจากคู่ความถามพยานตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า อาจไม่จำเป็นต้องคงความในร่างมาตรา ๖๕ ไว้ เนื่องจากในทางปฏิบัติประธานศาลรัฐธรรมนูญจะเป็นผู้ควบคุมการซักถามและการตอบคำถามของพยานบุคคลให้อยู่ในประเด็นที่กำลังพิจารณาอยู่แล้ว

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ความในวรรคหนึ่ง ใช้คำว่า “ผู้พิพากษา” ไม่ถูกต้อง เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญจะใช้คำว่า “ตุลาการ”

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง สอบถามว่า การไต่สวนพยานบุคคลตามความในวรรคหนึ่ง จำเป็นต้องแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะไต่สวนด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในการไต่สวนพยานบุคคล เมื่อตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องการทราบในเรื่องใดก็ควรสอบถามพยานได้โดยไม่จำเป็นต้องมีการแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะไต่สวนล่วงหน้า

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ในการออกหมายเรียกพยานให้มาเบิกความ ศาลรัฐธรรมนูญจะแจ้งให้พยานทราบล่วงหน้าว่าพยานต้องมาเบิกความในเรื่องใด

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง และเพิ่มความเป็นวรรคสอง ดังนี้

“ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะ เป็นพยานที่คู่ความฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้ตุลาการที่เป็นองค์คณะผู้พิพากษา มีอำนาจ สอบถามพยานบุคคลเอง โดยที่ตนสั่งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะไต่สวน แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม แล้วจึงอนุญาตให้คู่ความซักถามเพิ่มเติม

สอบถามพยานบุคคลเอง โดยทบทวนสำเนาให้พยานทราบขงประเด็นและข้อเท็จจริงที่สละไต่สวน แล้วให้พยาน
 เบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ
 ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีคู่ตสวนฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม แล้วซึ่งขอนุญัตให้คู่ตสวนทวงพยานเพียงเติง

เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติมตามประเด็นและ
 ข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ซักถามก่อน

การถามพยานของศาลตามวรรคหนึ่ง จะใช้คำถามนำก็ได้

หลังจากคู่ตสวนกรณีถามพยานตามวรรคหนึ่งสองแล้ว ห้ามมิให้คู่ตสวนกรณีฝ่ายใดถามพยานอีก
 เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

การไต่สวนพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญ ให้ศาลสอบถามพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญเอง
 ก่อนทำการไต่สวนให้ศาลแจ้งให้พยานทราบถึงประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวน แล้วให้พยาน
 เบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามของศาล”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๕ ในการไต่สวนพยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ ให้ศาลกำหนดและกระทำเท่าที่
 จำเป็น ไม่ว่าจะเป็พยานที่คู่ตสวนฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้ขรตคนและผู้พิพทษศาลมีอำนาจ
 สอบถามพยานบุคคลเอง โดยทบทวนสำเนาให้พยานทราบขงประเด็นและข้อเท็จจริงที่สละไต่สวน แล้วให้พยาน
 เบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ
 ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีคู่ตสวนฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม แล้วซึ่งขอนุญัตให้คู่ตสวนทวงพยานเพียงเติง

เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติมตามประเด็นและ
 ข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ซักถามก่อน

การถามพยานของศาลตามวรรคหนึ่ง จะใช้คำถามนำก็ได้

หลังจากคู่ตสวนกรณีถามพยานตามวรรคหนึ่งสองแล้ว ห้ามมิให้คู่ตสวนกรณีฝ่ายใดถามพยานอีก
 เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

การไต่สวนพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญ ให้ศาลสอบถามพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญเอง
 ก่อนทำการไต่สวนให้ศาลแจ้งให้พยานทราบถึงประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวน แล้วให้พยาน
 เบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามของศาล”

มาตรา ๖๖

“มาตรา ๖๖ ศาลอาจอนุญาตให้มีการไต่สวนพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่คู่กรณีฝ่ายใด
 ฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอโดยใช้ระบบการประชุมทางจอภาพได้ โดยให้ฝ่ายที่ร้องขอเป็นผู้ดำเนินการ
 เพื่อจัดให้มีระบบดังกล่าวและเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนี้ทั้งหมด

การสืบพยานตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำในห้องพิจารณาของศาล”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๖๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๖ ศาลอาจอนุญาตให้มีการสืบไต่สวนพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่คู่กรณีฝ่ายใด
 ฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอโดยใช้ระบบการประชุมทางจอภาพได้ โดยให้ฝ่ายที่ร้องขอเป็นผู้ดำเนินการ
 เพื่อจัดให้มีระบบดังกล่าวและเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนี้ทั้งหมด

การสืบไต่สวนพยานตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำในห้องพิจารณาของศาล”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๖๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๖ ศาลอาจอนุญาตให้มีการสืบไต่สวนพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอโดยใช้ระบบการประชุมทางจอภาพได้ โดยให้ฝ่ายที่ร้องขอเป็นผู้ดำเนินการเพื่อจัดให้มีระบบดังกล่าวและเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนี้ทั้งหมด

การสืบไต่สวนพยานตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำในห้องพิจารณาของศาล”

มาตรา ๖๗

“มาตรา ๖๗ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอ ศาลอาจอนุญาตให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญ เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือที่ศาลอนุญาตให้คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอกำหนด โดยพยานดังกล่าวต้องมีหรือไม่ต้องมาศาลก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรา ๖๗ เป็นเรื่องของการกำหนดประเด็นในการไต่สวนพยาน โดยแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนที่หนึ่งคือกรณีที่ศาลเห็นสมควร และส่วนที่สองคือกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอ

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความว่า “โดยพยานดังกล่าวต้องมีหรือไม่ต้องมาศาลก็ได้” มีที่มาอย่างไร

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความว่า “โดยพยานดังกล่าวต้องมีหรือไม่ต้องมาศาลก็ได้” อาจนำมาจากร่างมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาลอนุญาต ศาลกำหนดให้พยานบุคคลใดหรือพยานผู้เชี่ยวชาญ เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดแทนการมาเบิกความโดยพยานไม่ต้องมาศาล ภายในเจ็ดวัน นับแต่วันทราบคำสั่งศาลก็ได้” ซึ่งเป็นเรื่องที่พยานไม่ต้องมาศาล

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ในการพิจารณาของศาลยุติธรรมมีการใช้บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นด้วย โดยต้องส่งให้ศาลหรือคู่ความล่วงหน้า ถ้าศาลหรือคู่ความไม่พอใจพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญไม่ต้องมาศาลก็ได้ แต่หากศาลหรือคู่ความพอใจก็จะเชิญพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญมาให้ข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาล

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๗ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจอนุญาตกำหนดให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ต้องมาเบิกความ เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือที่ศาลอนุญาตให้คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอกำหนดและจัดส่งข้อมูล โดยพยานดังกล่าวต้องมีหรือไม่ต้องมาศาลก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ให้ส่งต้นฉบับบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาล และสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นทราบก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

คู่กรณีที่ติดใจคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าดังกล่าว ในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้น ไม่น้อยกว่าสามวัน มิฉะนั้น ให้ถือว่าไม่ติดใจคัดค้าน

ในวันสืบพยาน ให้พยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้า แล้วตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาลและคู่กรณีฝ่ายอื่นตามประเด็นที่เสนอต่อศาลตามความในวรรคสองและศาลอนุญาต หากพยานไม่มาศาล หรือมาศาลแต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นก็ได้

พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญไต่ถามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าตามวรรคหนึ่งต่อศาลแล้วจะขอถอนบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นมิได้ และเมื่อพยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าแล้ว ให้ถือว่าบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นเป็นส่วนหนึ่งของคำเบิกความของพยาน”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๗ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจ**อนุญาต**กำหนดให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ต้องมาเบิกความ เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือที่ศาลอนุญาต ให้คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอ**กำหนดและตั้ง**พยาน โดย**พยานตั้งสองหรือไม่ได้สอง**ตามที่**ตั้ง** ทั้งนี้**ตั้งสอง**ที่**ตั้ง**และ**วิธี**ที่**ตั้ง**ใน**ข้อ**ที่**ตั้ง**ของ**พระราชบัญญัติ** ให้ส่งต้นฉบับบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาล และสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นทราบก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

คู่กรณีที่ติดใจคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าดังกล่าว ในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้น ไม่น้อยกว่าสามวัน มิฉะนั้น ให้ถือว่าไม่ติดใจคัดค้าน

ในวันสืบพยาน ให้พยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้า แล้วตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาลและคู่กรณีฝ่ายอื่นตามประเด็นที่เสนอต่อศาลตามความในวรรคสองและศาลอนุญาต หากพยานไม่มาศาล หรือมาศาลแต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นก็ได้

พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญไต่ถามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าตามวรรคหนึ่งต่อศาลแล้วจะขอถอนบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นมิได้ และเมื่อพยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าแล้ว ให้ถือว่าบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นเป็นส่วนหนึ่งของคำเบิกความของพยาน”

มาตรา ๖๘

“มาตรา ๖๘ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาลอนุญาต ศาลกำหนดให้พยานบุคคลใดหรือพยานผู้เชี่ยวชาญเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดแผนการมาเบิกความโดยพยานไม่ต้องมาศาล ภายในเจ็ดวันนับแต่วันทราบคำสั่งศาลก็ได้

ให้ศาลส่งสำเนาบันทึกคำพยานตามวรรคหนึ่งให้คู่กรณีทราบหรือมีคำสั่งแจ้งให้คู่กรณีมารับสำเนาบันทึกคำพยานภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และหากคู่กรณีตั้งใจคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นดังกล่าวในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลภายในสามวันนับแต่วันได้รับสำเนาบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นนั้น มิฉะนั้น ให้ถือว่าไม่ตั้งใจคัดค้าน

ศาลอาจนัดให้พยานมาศาลเพื่อตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาล หรือของคู่กรณี ตามประเด็นที่เสนอต่อศาลตามความในวรรคสองและศาลอนุญาต ในกรณีเช่นนี้ ถ้าพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่มาศาล หรือมาศาลแต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัดน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งว่า ความในร่างมาตรา ๖๘ ได้นำไปบัญญัติรวมไว้ในร่างมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง แล้ว ประกอบกับในการพิจารณาที่ผ่านมาที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ตั้งข้อสังเกตว่าในร่างมาตรา ๓๒ ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำอยู่แล้ว คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ จึงเสนอตัดร่างมาตรา ๖๘ ออกทั้งมาตรา

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติในร่างมาตรา ๖๗ คือกรณีที่พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญต้องมาศาล และต้องเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลด้วย แต่บทบัญญัติในร่างมาตรา ๖๘ เป็นกรณีที่พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญไม่ต้องมาศาล แต่ให้เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาล ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาลอนุญาต ความในมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกรณีที่ศาลกำหนดให้พยานบุคคลใดหรือพยานผู้เชี่ยวชาญเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดแผนการมาเบิกความโดยพยานไม่ต้องมาศาลด้วยโดยอนุโลม”

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ร่างมาตรา ๖๗ ต้องส่งต้นฉบับบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน แต่ร่างมาตรา ๖๘ ไม่มีกำหนดวันนัดสืบพยาน จึงต้องกำหนดให้เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลแผนการเบิกความภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งศาล

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงและความเห็นต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดแทนการมาเบิกความโดยพยานไม่ต้องมาศาลด้วยโดยอนุโลม เว้นแต่ระยะเวลาตามมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง ให้นับแต่วันที่ทราบคำสั่งศาล ภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ทราบคำสั่งศาลก็ได้” และมอบหมายให้คณะกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบว่าความที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นขัดกับร่างมาตราใดหรือไม่ แล้วนำมาเสนอคณะกรรมการพิจารณาในการประชุมครั้งต่อไป

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๖๘

มาตรา ๖๙

“มาตรา ๖๙ ระหว่างการไต่สวนของศาล ให้ศาลบันทึกรายงานการพิจารณาคดีรวมไว้ในสำนวน และจัดให้คู่กรณีและพยานลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

การบันทึกคำเบิกความของพยาน ให้บันทึกการพิจารณาโดยใช้เครื่องบันทึกภาพและเสียง หรือวิธีการอื่นตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “การบันทึกคำเบิกความของพยานในการไต่สวน ให้บันทึกด้วยวิธีโดยใช้เครื่องบันทึกเสียงหรือเครื่องบันทึกภาพและเสียง หรือวิธีการอื่นตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ” เพื่อให้สามารถใช้ได้ทั้งเครื่องบันทึกเสียงหรือเครื่องบันทึกภาพและเสียง

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง สอบถามว่า ในร่างมาตรา ๔ ให้นิยามความหมายของคำว่า “กระบวนการพิจารณา” จึงควรใช้คำว่า “บันทึกกระบวนการพิจารณา” แทนคำว่า “บันทึกรายงานการพิจารณาคดี” ในวรรคหนึ่ง จะเหมาะสมหรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวไว้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญเรียกแบบรายงานดังกล่าวว่า “รายงานการพิจารณาคดี”

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรใช้คำว่า “บันทึกรายงานการพิจารณาคดี” เพื่อให้เป็นไปตามแนวปฏิบัติเดิมของศาลรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๙ ระหว่างการไต่สวนของศาล ให้ศาลบันทึกรายงานการพิจารณาคดีรวมไว้ในสำนวน และจัดให้คู่กรณีและพยานลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

การบันทึกคำเบิกความของพยานในการไต่สวน ให้บันทึกด้วยวิธีโดยใช้เครื่องบันทึกเสียงหรือเครื่องบันทึกภาพและเสียง หรือวิธีการอื่นตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ”

มาตรา ๗๐

“มาตรา ๗๐ คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายมีสิทธิร้องขอให้มีการแปลงการณเปิดคดีหรือปิดคดีของตนได้ตามที่ศาลเห็นสมควรและภายในเวลาที่ศาลกำหนด

การแปลงการณเปิดคดีหรือปิดคดีของคู่กรณีต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่ศาลเห็นสมควรให้กระทำด้วยวาจา และให้นำความในมาตรา ๖๙ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการแปลงการณเปิดคดีหรือปิดคดี ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗๑

“มาตรา ๗๑ เมื่อศาลเห็นว่าพยานหลักฐานใดเกิดขึ้นหรือได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่มีความจำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัย หรือจะทำให้คดีล่าช้าโดยไม่สมควร ศาลอาจสั่งงดการสืบหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้นก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติในร่างมาตรา ๗๑ ได้นำไปบัญญัติเป็นวรรคสองของร่างมาตรา ๕๙ แล้ว จึงเสนอตัดร่างมาตรา ๗๑ ออกทั้งมาตรา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๗๑ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๗๒ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตัดออก

มาตรา ๗๓ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตัดออก

มาตรา ๗๔ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตัดออก

มาตรา ๗๕ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตัดออก

มาตรา ๗๖ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตัดออก

มาตรา ๗๗ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตัดออก

มาตรา ๗๗/๑

“มาตรา ๗๗/๑ คู่กรณี พยานในส่วนที่เกี่ยวกับคำเบิกความของตน หรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียโดยชอบหรือมีเหตุผลอันสมควรก็ดี มีสิทธิขอตรวจดู ขอคัดสำเนา และขอสำเนาที่มีคำรับรองความ

ถูกต้องของเอกสารในสำนวนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะกำหนดให้ต้องเสียค่าธรรมเนียมด้วยก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ สอภถามว่า ความในร่างมาตรา ๗๗/๑ ข้ำซ้อนกับความในร่างมาตรา ๖๑ หรือไม่

นายอัษฎร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญชี้แจงว่า ความในร่างมาตรา ๖๑ เป็นเรื่องเฉพาะคู่กรณี แต่ร่างมาตรา ๗๗/๑ รวมถึงบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คู่กรณีด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๗๗/๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๗/๑ คู่กรณี พยานในส่วนที่เกี่ยวกับคำเบิกความของตน หรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียโดยชอบหรือมีเหตุผลอันสมควรก็ดี มีสิทธิขอตรวจดู ขอคัดสำเนา และขอสำเนาที่มีคำรับรองความถูกต้องของเอกสารในสำนวนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะกำหนดให้ต้องเสียค่าธรรมเนียมด้วยก็ได้”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๗๗/๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๗/๑ คู่กรณี พยานในส่วนที่เกี่ยวกับคำเบิกความของตน หรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียโดยชอบหรือมีเหตุผลอันสมควรก็ดี มีสิทธิขอตรวจดู ขอคัดสำเนา และขอสำเนาที่มีคำรับรองความถูกต้องของเอกสารในสำนวนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะกำหนดให้ต้องเสียค่าธรรมเนียมด้วยก็ได้”

มาตรา ๗๘

“มาตรา ๗๘ ให้ศาลเป็นผู้บันทึกรายงานการพิจารณาคดี”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗๙

“มาตรา ๗๙ เมื่อศาลจะออกคำสั่ง ประกาศ หรือหนังสืออื่นใดอันเกี่ยวกับคดี ให้ตุลาการคนหนึ่งเป็นผู้ลงนาม”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า การกำหนดให้ตุลาการประจำคดีเป็นผู้ลงนามในคำสั่ง ประกาศ หรือหนังสืออื่นใดอันเกี่ยวกับคดี จะเหมาะสมกว่าให้ตุลาการอื่นเป็นผู้ลงนาม

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ตัดนิยามคำว่า “ตุลาการประจำคดี” ออกไปแล้ว จึงไม่อาจกำหนดให้ตุลาการประจำคดีเป็นผู้ลงนามในคำสั่ง ประกาศ หรือหนังสืออื่นใดอันเกี่ยวกับคดีได้

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๗๙ เป็นดังนี้ “เมื่อศาลชะงักงันให้ตุลาการคนหนึ่งซึ่งได้รับมอบหมายจากศาลเป็นผู้ลงลายมือชื่อในคำสั่ง ประกาศ หรือหนังสืออื่นใดอันเกี่ยวข้องกับคดี ให้ตุลาการคนหนึ่งที่เห็นผู้สงวนของศาล” โดยให้เป็นอำนาจของศาลว่าจะมอบหมายให้ผู้ใดเป็นผู้ลงลายมือชื่อในคำสั่ง ประกาศ หรือหนังสืออื่นใดของศาล

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๗๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๙ เมื่อศาลชะงักงันให้ตุลาการคนหนึ่งซึ่งได้รับมอบหมายจากศาลเป็นผู้ลงลายมือชื่อในคำสั่ง ประกาศ หรือหนังสืออื่นใดอันเกี่ยวข้องกับคดี ให้ตุลาการคนหนึ่งที่เห็นผู้สงวนของศาล”

มาตรา ๘๐

“มาตรา ๘๐ เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงหรือยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะในระหว่างการศึกษาคดี เมื่อศาลเห็นสมควร หรือคู่กรณีได้ยื่นคำขอ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย และออกคำสั่งไปยังหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ สอบถามว่า ความในร่างมาตรานี้เป็นการร่างขึ้นใหม่โดยใช้รูปแบบเดียวกับศาลปกครองใช่หรือไม่

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรานี้ศาลรัฐธรรมนูญเสนอเพิ่มขึ้นใหม่เพื่อให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจกำหนดมาตรการในการคุ้มครองชั่วคราวเฉพาะกรณีอยู่แล้ว แต่ความในร่างมาตรานี้จะส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง จึงควรต้องมีการกำหนดขอบเขต เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในอนาคต

ประธานกรรมการสอบถามว่า อำนาจดังกล่าวของศาลรัฐธรรมนูญมีกำหนดไว้ในกฎหมายของประเทศใดบ้าง

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า อำนาจดังกล่าวมีกำหนดในกฎหมายศาลรัฐธรรมนูญของประเทศเยอรมนี

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ประเทศเกาหลีใต้ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยได้ เฉพาะเรื่องคำร้องขอยุบพรรคการเมือง และการโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ เท่านั้น

นายเชษฐา โทณะวนิก ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ตามกฎหมายของประเทศเยอรมนี และประเทศเกาหลีใต้ ศาลรัฐธรรมนูญจะกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยได้เฉพาะกรณีที่มีการพิจารณาคดีหรือพิจารณาข้อพิพาทอยู่แล้วในศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น ไม่สามารถกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวได้หากเรื่องดังกล่าวยังไม่ได้เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ควรต้องพิจารณาให้รอบคอบและควรต้องมีมาตรการอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะทำให้ศาลไม่ถูกใช้เป็นเครื่องมือของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อศาลเองได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๘๐

หมวด ๔ การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

“หมวด ๔

การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๔ การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๑/๑

“มาตรา ๘๑/๑ ตุลาการซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณาในเนื้อหาคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น หากมีปัญหาว่าตุลาการคนใดร่วมในการพิจารณาในเนื้อหาคดีนั้นหรือไม่ ให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยก่อนที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

คำวินิจฉัยของศาลให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๘๑/๑ นำหลักการมาจากร่างมาตรา ๕๐ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้เสนอ

นายอัครเดช คนชื่อ เลขานุการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ชี้แจงเพิ่มเติมว่า คณะกรรมการพิจารณาศึกษา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตั้งข้อสังเกตว่า หากคำวินิจฉัยของศาลให้ถือเสียงข้างมากอาจมีปัญหาในการลงมติได้ เนื่องจากหากประเด็นที่ต้องลงมติมีความเห็นของตุลาการที่แตกต่างกันมากกว่าสองความเห็น เมื่อรวมความเห็นของตุลาการเสียงข้างน้อยแล้วอาจทำให้มีคะแนนเสียงมากกว่าความเห็นของตุลาการเสียงข้างมากได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า กรณีความเห็นของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแตกต่างกันมากกว่าสองความเห็นอาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่ศาลกำหนดประเด็นที่ต้องลงมติหลายประเด็น และแต่ละประเด็นก็มีประเด็นย่อยที่ต้องลงมติ ซึ่งหากประเด็นย่อยมีความเห็นของตุลาการที่แตกต่างกันมากกว่าสองความเห็นอาจส่งผลต่อคำวินิจฉัยกลางได้

ประธานกรรมการเสนอตัดความในวรรคหนึ่ง ของร่างมาตรา ๘๑/๑ ออกทั้งวรรค

นายอภิวัฒน์ คงชาติรี อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คำว่า “องค์คณะ” เป็นคำที่มีการใช้อยู่เดิม และมีการใช้ถ้อยคำดังกล่าวในร่างมาตรา ๕๐ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “องค์คณะของศาลในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่าเจ็ดคน”

ประธานกรรมการสอบถามว่า เหตุใดจึงใช้ถ้อยคำว่า “กลักรวมไว้กับคำวินิจฉัย”

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า คำว่า “กลักรวมไว้” เป็นถ้อยคำเดิมที่มีการใช้ในศาลยุติธรรมอย่างแพร่หลาย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๓ คำวินิจฉัยของศาลอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้ออ้างและคำขอในคำร้องหรือหนังสือขอชี้แจงโต้แย้งในคำชี้แจง ประเด็นแห่งคดี สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัย ในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในแต่ละประเด็น และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง รวมทั้งผลแห่งคำวินิจฉัย

คำวินิจฉัยของศาลต้องลงลายมือชื่อของตุลาการที่วินิจฉัย ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็นไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้องค์คณะนั้นมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งที่เป็นองค์คณะจัดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้ว ที่สัตตติกรวมไว้กับคำวินิจฉัย”

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า กรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนใดคนหนึ่งไม่ลงลายมือชื่อในคำวินิจฉัย อาจทำให้คำวินิจฉัยนั้นไม่สมบูรณ์ได้ ดังนั้น หากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนใดมีเหตุจำเป็นไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ควรเป็นเหตุจำเป็นอันมีอาจหลีกเลี่ยงได้เท่านั้น

ประธานกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “คำวินิจฉัยของศาลต้องลงลายมือชื่อของตุลาการที่วินิจฉัย ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้องค์คณะนั้นมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งที่เป็นองค์คณะจัดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้ว ที่สัตตติกรวมไว้กับคำวินิจฉัย”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๓ คำวินิจฉัยของศาลอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้ออ้างและคำขอในคำร้องหรือหนังสือขอชี้แจงโต้แย้งในคำชี้แจง ประเด็นแห่งคดี สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในแต่ละประเด็น และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง รวมทั้งผลแห่งคำวินิจฉัย

คำวินิจฉัยของศาลต้องลงลายมือชื่อของตุลาการที่วินิจฉัย ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้องค์คณะนั้นมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งที่เป็นองค์คณะจัดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้ว ที่สัตตติกรวมไว้กับคำวินิจฉัย”

มาตรา ๘๔

“มาตรา ๘๔ การทำคำวินิจฉัย ให้ตุลาการในองค์คณะทุกคนทำความเห็นในการวินิจฉัยคดีเป็นหนังสือโดยสังเขป พร้อมทั้งต้องแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ ในการนี้ ศาลอาจมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งในองค์คณะเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมตินั้นก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลและความเห็นในการวินิจฉัยของตุลาการที่เป็นองค์คณะทุกคน ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในการจัดทำความเห็นของตุลาการทุกคนเพื่อประกาศราชกิจจานุเบกษตามวรรคสอง ให้จัดทำโดยประกอบด้วยสรุปข้อเท็จจริง ประเด็นที่พิจารณาวินิจฉัย และความเห็นของตุลาการแต่ละคนในแต่ละประเด็นที่พิจารณา”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า โดยปกติการทำคำวินิจฉัยส่วนตน ตุลาการในองค์คณะทุกคนต้องทำความเห็นในการวินิจฉัยคดีเป็นหนังสือ ส่วนการแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมอาจกระทำโดยสังเขปได้ ซึ่งเมื่อตุลาการอ่านคำวินิจฉัยส่วนตนแล้วเสร็จ ประธานศาลรัฐธรรมนูญจะเป็นผู้บันทึกว่าตุลาการเสียงส่วนใหญ่มีมติในคดีนั้นเป็นอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อตุลาการอ่านคำวินิจฉัยส่วนตนแล้วเสร็จ ควรมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันอีกครั้งก่อนการลงมติ ดังนั้น ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “**บทที่ ๓๓ วิธีวินิจฉัย ให้ตุลาการใน**ซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนต้องทำความเห็นในการวินิจฉัยคดีในส่วนของตนเป็นหนังสือโดยสังเขป พร้อมทั้งต้องแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ ในการนี้ ศาลอาจมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งในองค์คณะเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมตินั้นก็ได้”

นายอชีพ จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า เจตนารมณ์ในเรื่องการทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ คือ ประสงค์ให้ตุลาการต้องประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนการลงมติเช่นเดียวกับการพิพากษาคดีของศาลยุติธรรม แม้ตุลาการแต่ละท่านจะทำคำวินิจฉัยส่วนตนมาแล้วก็ตาม เนื่องจากอาจมีการแลกเปลี่ยนความเห็นระหว่างการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน ทำให้ตุลาการบางท่านเปลี่ยนแปลงความเห็นส่วนตนได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ตุลาการทุกท่านต้องมีความเป็นอิสระในการวินิจฉัยคดี ซึ่งการให้ตุลาการต้องประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนการลงมติเช่นเดียวกับการพิพากษาคดีของศาลยุติธรรม อาจทำให้ตุลาการแต่ละท่านขาดความเป็นอิสระในการวินิจฉัยคดีได้

นายอชีพ จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ตุลาการทุกท่านมีความเป็นอิสระในการวินิจฉัยคดีอยู่แล้ว แต่ต้องพิจารณาด้วยว่าเมื่อได้ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันและรับฟังความเห็นของตุลาการท่านอื่นแล้ว อาจมีเหตุผลในการทำคำวินิจฉัยที่เหมาะสมมากขึ้นก็ได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

กล่าวว่า ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่ละท่านย่อมมีความเห็นแตกต่างกันไปตามความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคล เช่น ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย รัฐศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์ เป็นต้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในทางปฏิบัติตุลาการแต่ละท่านจะมีคณะทำงานของตนทำหน้าที่สรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และยกร่างคำวินิจฉัยส่วนตนในเบื้องต้น แต่หากกำหนดให้ตุลาการไม่ต้องทำคำวินิจฉัยส่วนตน และให้ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนการลงมติเช่นเดียวกับการพิพากษาคดีของศาลยุติธรรม ตุลาการแต่ละท่านจะสามารถแลกเปลี่ยนความเห็นร่วมกันได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ในการนั่งพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญจะมีการหารือร่วมกันระหว่างตุลาการอยู่แล้ว ซึ่งตุลาการแต่ละท่านย่อมเคารพความเห็นของกันและกันในการทำคำวินิจฉัยส่วนตน

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ กล่าวว่า การพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยจะมีผู้ประเมินจำนวนสามคน หากมีความเห็นต่างกันก็ต้องประชุมปรึกษาหารือกัน ซึ่งเมื่อประชุมปรึกษาหารือกันแล้วผู้ประเมินเสียงข้างมากอาจมีความเห็นเปลี่ยนไปในแนวทางเดียวกับผู้ประเมินเสียงข้างน้อยก็ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า เหตุที่ต้องบังคับให้ตุลาการทุกคนทำคำวินิจฉัยส่วนตน เพื่อป้องกันมิให้ตุลาการคนใดที่ไม่อ่านข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายในเรื่องนั้น มาลงมติตามความเห็นของตุลาการท่านอื่นเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตาม หากมีคดีที่ค้างพิจารณาจำนวนมากและตุลาการบางท่านทำคำวินิจฉัยส่วนตนที่มีความยาวมาก อาจทำให้การวินิจฉัยคดีเกิดความล่าช้าได้เช่นกัน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๘๔

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพุธ ที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๓๕ นาฬิกา

นายสกันธ์ พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นายณฤพนธ์ ฐิติจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมธิการ ๒
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์

